

IICEC “DÜNYADA DEĞİŞEN ENERJİ JEOPOLİTİĞİ, İKLİM KRİZİ VE TÜRKİYE” KONFERANSI:

Bakan Bayraktar, “Hedefimiz, 30 yılda net sıfır emisyonlu bir ülke olmak”

Güler Sabancı: “Türkiye enerji talebinde güçlü gelişim potansiyeline sahip”

Dr. Fatih Birol: “Türkiye için nükleer olmazsa olmaz bir teknoloji”

Bora Şekip Güray: “Yeşil hidrojeninde çok yönlü fırsatlar ve gelişim alanlarımız var”

Dünya ve Türkiye gündeminin güncel konularına mercek tutan Sabancı Üniversitesi İstanbul Uluslararası Enerji ve İklim Merkezi (IICEC), bu kez değişen enerji jeopolitiğini ele aldı. Sabancı Center’da düzenlenen “Dünyada Değişen Enerji Jeopolitiği, İklim Krizi ve Türkiye” temalı konferans ve panelde, yeni gelişmeler ışığında değişen enerji jeopolitiği, insanlığın önündeki en önemli sorun iklim krizi ve tüm bunların Türkiye’ye etkileri konuşuldu. Konferans kapsamında ayrıca, IICEC tarafından hazırlanan “IICEC - Türkiye Yeşil Hidrojen Raporu 2023” lansman sunumu da yapıldı.

Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanı Dr. Alparslan Bayraktar, Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığının azaldığını belirterek, “Türkiye'nin 2022 yılında enerjide dışa bağımlılığı yüzde 67,8'e düştü. Ulusal enerji planı ile hedefimiz, önümüzdeki 30 yıl içerisinde dışa bağımlılıktan kurtarmak ve net sıfır emisyonlu bir ülke haline getirmek” dedi.

Sabancı Üniversitesi Kurucu Mütevelli Heyeti Başkanı Güler Sabancı, Türkiye'nin enerji talebinde güçlü gelişim potansiyeline sahip olduğunu vurgulayarak, “Avrupa'nın en büyük, dünyanın da en dinamik enerji sektörlerinden biri konumuna ulaştık. Enerjide son dönemde pek çok alanda Enerji Bakanlığımız ve özel sektör tarafından önemli adımlar atılıyor. Yenilenebilir enerji kurulu gücünde Avrupa'nın lider ülkelerinden biri konumuna ulaştık” diye konuştu.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı ve IICEC Onursal Başkanı Dr. Fatih Birol ise, yıllar önceki toplantılarda nükleerin Türkiye için olmazsa olmaz olduğunu söylediğini hatırlatarak, “Türkiye'nin mevcut enerji durumuna bakınca, coğrafik durumuna bakınca olmazsa olmaz bir teknoloji olduğunu düşünüyorum. Dünyada da son iki yıl içerisinde, hatta 1,5 yıl içerisinde nükleer enerjide hızlı bir geri dönüş var. Ancak nükleer santrali beraber inşa edeceğimiz partner ülkeyi çok iyi seçmeniz lazım. Türkiye şu anda nükleer santral çalışmalarına başladı. Umuyorum Türkiye bu konudaki çalışmalarını daha da artıracak ve başka nükleer santraller de yapacak” şeklinde konuştu.

Konferansta ‘IICEC - Türkiye Yeşil Hidrojen Raporu 2023’ lansman sunumunu yapan IICEC Direktörü Bora Şekip Güray da, “Yeşil hidrojeninde ülke olarak, çok yönlü fırsatlarımız ve

gelişim alanlarımız var” diyerek, yeşil hidrojenle sürdürülebilir büyümeyi destekleyecek IICEC önerilerini paylaştı.

Küresel ölçekte değişen enerji dinamikleri, sürdürülebilir bir gelecek için artık kaçınılmaz konuların başında gelen iklim krizi ve bu iki konunun Türkiye’ye etkileri Sabancı Üniversitesi İstanbul Uluslararası Enerji ve İklim Merkezi (IICEC) tarafından Sabancı Center’da düzenlenen “Dünyada Değişen Enerji Jeopolitiği, İklim Krizi ve Türkiye” temalı konferans ve panelde ele alındı. İş ve siyaset dünyasında üst düzey isimlerin katılımıyla gerçekleştirilen panelin ardından ise, IICEC tarafından hazırlanan “IICEC - Türkiye Yeşil Hidrojen Raporu 2023” lansman sunumu IICEC Direktörü Bora Şekip Güray tarafından yapıldı.

“Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı 2022’de yüzde 67,8’e düştü”

Dünyanın sürdürülebilir enerji dönüşümü için yıllık 6 trilyon dolara ihtiyaç olduğunu belirten Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Başarılı enerji dönüşümü mutlaka daha akıllı politikayla olur. Türkiye olarak, enerji politikalarımızı arz güvenliğinden ödün vermeden, küresel tedarik çeşitliğine katkı sunarak ve dışa bağımlılığımızı azaltarak, 2050 net sıfır emisyonlu bir ekonomi doğrultusunda şekillendiriyoruz. Son 21 yılda Türkiye’nin enerji yoğunluğumuzda yüzde 30’luk bir azaltma sağladığımız halde Türkiye’nin enerji talebi iki kat arttı. Önümüzdeki 20 yılda 1 kat daha artmasını bekliyoruz. 2022 yılında, Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı yüzde 67,8’e düştü. Ulusal enerji planı ile hedefimiz, önümüzdeki 30 yıl içerisinde dışa bağımlılıktan kurtarmak ve net sıfır emisyonlu bir ülke haline gelmek. Biz enerji politikalarımızda bu dönüşümü başarmak için yenilebilir enerji potansiyelimizin tamamını devreye almayı düşünüyoruz. Elektrik özeline baktığımızda 2035 yılında talebin 515 terawatt saatler civarında olacağını öngörüyoruz. Bu yüksek talebi karşılarken, yenilebilir enerjinin toplam elektrik üretimi içerisindeki payını yüzde 55’e, kurulu güçteki payını ise yüzde 65’e çıkartmak istiyoruz.

“Elektrik iletim şebekesine 10 milyar dolarlık bir yatırım yapacağız”

Yenilebilir enerji alanında 10 bin megavat lisanslı ürün tahsis edilmiş durumda. Yaklaşık 26 bin megavat sanayicilerimizin elinde kendi öz tüketimlerini karşılamak üzere yatırımlarını yapacak izinleri var. 5 bin 400 megawat YEKA kapasitesi var. 33 bin megawatlık da depolamalı yenilenebilir var. Bunları topladığımızda 76 bin megawatlık bir kapasite tahsis edilmiş durumda. Sürdürülebilir bir enerji dönüşümünün olmazsa olmazı elektrik şebekesinin güçlenmesi. Önümüzdeki 7-8 yıllık süreçte 10 milyar dolarlık bir yatırımı elektrik iletim şebekesine yapacağız.

“2024 yılında petrol üretimimizi 100 bin varile yükselteceğiz”

2022 yılında Gabar dağındaki keşfin ardından petrol üretimi yapmaya başladık. Bugün itibariyle 30 bin varil üretim yapıyoruz. 2024 yılında ise, bunu 100 bin varile yükselteceğiz. Türkiye kendi sahasında 200 bin varil petrol üreten ülke haline gelecek. Ülkemizdeki ihtiyaç günlük 1 milyon varil, bunun için de elimizden geleni yapacağız. Ayrıca 2024 - 2030 enerji verimliliği planı kapsamında Türkiye 100 milyon ton karbon emisyon salınımını azaltmış olacak. Enerjide güvenilir transit ülke olma yanında kendi çıkarlarımız konusunda da çalışmalar yapıyoruz. Önümüzdeki yıl emisyon ticaretini EPIAŞ bünyesinde hayata geçirmeyi hedefliyoruz.”

“Dünyanın da en dinamik enerji sektörlerinden biri konumuna ulaştık”

Sabancı Üniversitesi Kurucu Mütevelli Heyeti Başkanı Güler Sabancı, yaptığı açılış konuşmasında sözlerine, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı ve IICEC Onursal Başkanı Dr. Fatih Birol’u tebrik ederek başladı ve şunları söyledi:

“Dr. Fatih Birol liderliği ile Uluslararası Enerji Ajansı, küresel enerji güvenliğine yön veren ve iklim değişikliği ile mücadele çabalarına ve dünyada temiz enerji dönüşümüne liderlik eden bir organizasyon niteliğine ulaştı. Fatih Birol, bu yıl ‘TIME 100 En Etkili İklim Liderleri’ arasında gösterildi. İki hafta önce ise, Elysee Sarayı’nda düzenlenen özel bir törenle Fransa Şeref Nişanı

(Légion d'honneur) Fransa Cumhurbaşkanı tarafından kendisine takdim edildi. Kendisini tebrik ediyorum.

Sayın Bakanımız, enerji sektörümüzün, son yirmi yıllık, çarpıcı büyüme ve gelişim yolculuğunun başlıca mimarlarından birisi. Ülkemiz, enerji talebinde güçlü gelişim potansiyeline sahip. Avrupa'nın en büyük, dünyanın da en dinamik enerji sektörlerinden biri konumuna ulaştık. Enerjide son dönemde pek çok alanda Enerji Bakanlığımız ve özel sektör tarafından önemli adımlar atılıyor. Örneğin, yenilenebilir enerji kurulu gücünde Avrupa'nın lider ülkelerinden biri konumuna ulaştık. Elektrifikasyonda güçlü gelişim öne çıkıyor. Enerji verimliliğinde farkındalık artıyor ve yeni iş modelleri geliyor. Bunları daha da ileriye taşımak üzere güçlü bir potansiyele sahibiz. Enerji güvenliğine, verimliliğine, rekabetçiliğine ve net-sıfır hedefi ile birlikte kapsamlı, teknoloji-odaklı bir enerji dönüşümüne ilişkin önemli hedeflerimiz var.

“IICEC'in ‘Türkiye Yeşil Hidrojen Geleceği’ çalışması Türkiye’de bir ilk”

Sabancı Üniversitesi olarak, enerji ve iklim konularına uzun süredir öncelik veriyoruz. IICEC'i, on yılı aşkın bir süre önce bir Enerji ve İklim merkezi olarak, bu iki konunun birbirinden ayrılamayacağı vizyonu ile kurmuştuk. IICEC, benim 'Başarı Üçgeni' olarak tanımladığım model içerisinde, Kamu, Özel Sektör ve Akademi'yi, daha güvenli ve daha temiz bir enerji geleceğini destekleyecek hedeflere doğru bugün olduğu gibi buluşturmaya devam ediyor. IICEC, 2020 yılında bir ilke imza atarak 'Türkiye Enerji Görünümü' çalışmasını yayımladı. Sektör paydaşları tarafından sahiplenilen bu çalışma sonrasında 2021 ve 2022 yıllarında, 'Türkiye Elektrikli Araçlar Görünümü' ve 'Türkiye Yenilenebilir Enerji Görünümü' çalışmaları da yine Türkiye’de ilkler olarak kamuoyu ile paylaşıldı. IICEC, bu yıl da analitik proje serileri kapsamında, önümüzdeki dönemlerde gündemimize daha yoğun girmesini beklediğimiz, 'Yeşil Hidrojen'e odaklanarak, gelecek perspektifi sunan çalışmasını gerçekleştirdi. 'Türkiye Yeşil Hidrojen Geleceği' çalışması, yine Türkiye’de bir ilk olarak, analitik ve bütüncül bir perspektifle, çok boyutlu dinamiklere ve fırsatlara odaklı olarak ve sektör paydaşları ile katılımcı bir anlayış ile tamamlandı.

Bilime dayalı yaklaşımlar ve iş dünyası iş birliklerinden değer yaratılmasına çok önem veriyorum. Bu birlikteliğin, günümüzün en kritik başarı faktörlerinden birisi durumuna geldiği artık geniş kabul görüyor. IICEC, bu perspektifte, Türkiye’de öncü bir model ve Merkezdir. IICEC, alanında lider kuruluşları bir araya getirmekte ortak akıl ile sürdürülebilir enerji geleceğini desteklemektedir. Bu nedenle IICEC'in destekçileri olan IICEC Yönetim Kurulu Üyeleri'ne, merkezin faaliyetlerinin büyümesi, genişlemesi ve derinleşmesi noktasında sürekli destekleri için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.”

“İklim krizine neden olan emisyonların yüzde 80'i enerji sektöründen geliyor”

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı ve IICEC Onursal Başkanı Fatih Birol, enerjinin dünyada hükümetlerin, insanların, şirketlerin ajandalarında yukarı çıkmaya başladığına dikkat çekerek, şunları söyledi:

“Enerji her zaman önemliydi ama bugün daha da önemli hale gelmeye başladı. Enerji ekonominin, ekonomik büyümenin itici gücü. Ülkeler arasındaki ekonomik rekabette enerji fiyatları son derece önemli bir rol oynuyor. Temiz enerji teknolojileri de yine enerji ve jeopolitik olarak iç içe geçmiş durumda. Enerji güvenliği son derece ciddi bir konu. Kritik mineraller petrolde, doğalgazda ve kritik temiz enerji teknolojileri yapmada kullandığımız, lityum, kobalt gibi kritik mineraller de yine son derece önemli bir konu ve jeopolitikayla enerji iç içe geçmiş durumda. En sonda iklim krizi derken enerjikle iklimi birbirinden ayırmak imkânsız. Çünkü iklim krizine neden olan emisyonların yüzde 80'i enerji sektöründen geliyor.

Enerji piyasalarına baktığımızda, önce petrolle başlayalım, fiyatlar şu an 80 dolar civarında. Önümüzdeki aylara, hatta yıla baktığımız zaman, hatta biraz da ileriye, önemli bir trend görüyoruz. O da şu; petrol talebindeki büyümede bir yavaşlama göreceğiz. Bunun da iki nedeni var. Bir tanesi Çin'deki gelişmeler, ikincisi de elektrikli arabaların çok hızlı bir şekilde büyümesi. Öte yandan bu sene görüyoruz ki, Amerika'da, Brezilya'da çok büyük bir petrol üretim artışı geliyor.

Önümüzdeki yıllara baktığımız zaman da eğer petrol ihracatçısı ülkeler çok daha büyük kısıta gitmezlerse üretimde, petrol fiyatlarında daha mutedil bir seviye görmek mümkün.

“2025’ten itibaren görülmedik ölçüde yeni LNG üretimi gelecek”

İkincisi doğalgaz ki bizim için ülkemiz için son derece önemli. Doğalgazda Avrupa'nın Rusya'yla ilişkisini bitirmesi, tahmin edilenden daha az hasara yol açtı. Avrupa bu kışı eğer çok büyük sürprizler olmaz ise fazla yara bere almadan atlatacak gibi gözüküyor. Bu sene de bu kış da büyük bir aksilik olmazsa Avrupa çok büyük bir gaz kesintisi yaşamadan bu kışı geçirecek. Bizim için son derece önemli; 2025 yılı itibarıyla 4-5 yıl içerisinde gaz piyasalarına, şimdiye kadar görülmemiş kadar yeni LNG sıvılaştırılmış doğalgaz üretimi gelecek. Birçok ülkede, özellikle iki tanesi, Amerika'da ve Katar'da biten LNG tesisleri, piyasalara ciddi anlamda gaz getirecek. 2025 ile 2028-29, 4-5 yıl içerisinde ilave edilecek yeni LNG kapasitesiyle, şu ana kadar son 30 yıldaki üretimin yüzde 50'si kadarı 4 yıl içinde piyasaya gelecek. Gaz piyasalarında şu anda satıcı ülkeler elleri güçlü konumda, alıcılar daha az güçlü konumda, bu tamamıyla yer değiştirecek. Yani alıcıların elleri güçlenecek çünkü piyasalarda çok ciddi anlamda gaz olacak. Bu da hem ekonomik olarak hem de jeopolitik olarak bazı dengelerin yeniden tanımlanmasına neden olabilir.

“Yenilenebilir Enerji alanında muazzam bir devrim var”

Yenilenebilir enerji alanında muazzam bir devrim var. Bu sene içerisinde dünyada inşa edilen bütün elektrik santrallerinin yüzde 80'inden fazlası yenilenebilir enerji. Özellikle güneş ama daha sonra da rüzgâr ve diğerleri bunu takip ediyor. Birazcık nükleer var. Yani fosil yakıtların payı kömür ve doğalgazın payı giderek azalıyor. Güneşteki büyüme gerçekten son derece etkileyici bütün dünyada. Yenilenebilir enerji batıdan değil, doğudan geliyor, Çin, Hindistan, Brezilya da bu konuda oldukça hızlı bir şekilde geliyor. Türkiye'de de bu konuda çok güzel adımlar atılıyor.

“Umuyorum Türkiye başka nükleer santraller de yapacak”

Nükleer enerji konusundaysa, yıllar önce bu toplantıyı yaptığımız zaman eski enerji bakanlarımızdan birinden, böyle bir soru gelmişti bana, nükleer için ne düşünüyorsunuz diye. Nükleer enerji Türkiye için olmazsa olmaz teknoloji demiştim. Türkiye'nin mevcut enerji durumuna bakınca, coğrafi durumuna bakınca olmazsa olmaz bir teknoloji olduğunu düşünüyorum. Dünyada da son iki yıl içerisinde, hatta 1,5 yıl içerisinde nükleer enerjide hızlı bir geri dönüş var. Son Fukuşima kazasından sonra nükleer enerjide bir düşüş vardı, şimdi hızlı bir şekilde ülkeler nükleer enerjiye geri dönüyorlar. Japonya, Kore, Çin zaten bu konuda önde gelen ülkelerden bir tanesi, gene Avrupa'ya baktığımız zaman İsveç, Finlandiya, Fransa, İngiltere, Kanada, birçok ülkede, yine bizim ülkemizde de olduğu gibi nükleer enerjide hızlı bir inşa, nükleer enerjiyle ilgili tekrardan bir iştah var.

Ancak nükleer santrali beraber inşa edeceğimiz partner ülkeyi çok iyi seçmeniz lazım. Teknolojik yetkinlikleri, ülkenin dış politikası, enerji güvenliği, enerji çeşitlendirmesi açısından bunu iyi seçmek gerek. Türkiye şu anda nükleer santral çalışmalarına başladı, ben umuyorum Türkiye bu konudaki çalışmalarını daha da artıracak ve başka nükleer santraller de yapacak.

Bununla birlikte elektrikli arabalar o kadar hızlı büyüyor ki bu özellikle petrol ihracatçısı ülkelerdeki politikaların değişmelerine, üretim politikalarının değişmesine yol açıyor. Bundan üç yıl önce dünyada satılan her 25 arabadan 1 tanesi elektrikli arabaydı. Bunu önemli bir haber olarak konuşuyorduk. Bu sene satılan her 5 arabadan 1 tanesi elektrikli araba. 2030 yılında en tutucu tahminle dünyada satılan her 2 arabadan biri elektrikli araba olacak. Bunun çok ciddi yansımaları olacak, petrol piyasalarına olsun, araba sanayiine olsun. Bu bakımdan elektrikli arabalardaki gelişmeleri iyice takip etmek lazım, eğer petrol piyasalarını anlamak istiyorsak. Özetle, şu andaki dünya enerji piyasalarında, fosil yakıtlarda büyümelerinde bir yavaşlama görüyoruz. Temiz enerji teknolojilerinde, yenilenebilir ve nükleerde de hızlı bir artış trendi var.”

Türkiye’de yeşil hidrojenle gelişim ile çok yönlü fırsatlar ve 7 IICEC Önerisi

Konferansta, IICEC Türkiye Yeşil Hidrojen Geleceği 2023 Raporu'nun lansman sunumunu gerçekleştiren IICEC Direktörü Bora Şekip Güray, şu açıklamalarda bulundu:

“IICEC Türkiye Yeşil Hidrojen Geleceği 2023”, daha güvenli ve daha temiz enerji geleceğine katkı sağlamak vizyonu ile çalışarak yayımladığımız raporlarımızın dördüncüsü oldu. Yeşil hidrojen kullanımı elektrifikasyon yoluyla karbondan arındırılması güç olan sektörlerde öne çıkacak. Sınırdaki Karbon mekanizmasının önemli bir faktör olacağını değerlendiriyoruz. Yeşil hidrojeninde ülke olarak güçlü yönlerimiz, avantajlarımız var. Politika hedefleri ve stratejiler büyüme için zemin oluşturuyor. Güçlü yenilenebilir enerji potansiyelimiz önemli bir avantaj. Ulusal Enerji Planımızla, sektördeki yönelimlerle de birlikte teknolojik gelişim ve yerleşme fırsatları da yeşil hidrojeninde ekosistemde büyümeyle birlikte gelişebilecek.

2050'ye doğru bir perspektifle yaptığımız analizlerde Ülkemiz dünyada yeşil hidrojen baz oluşturan elektrolizör kapasitesinde ve yeşil hidrojen üretiminde yüzde 2 civarında bir konuma ulaşacak. Bu yönde büyüme, büyük miktarda elektrik girdisini ve bunun planlanmasını gerektiriyor. Gelecek perspektifi içerisinde özellikle bazı sanayi kollarında ve bazı ulaştırma alanlarında güçlü bir talep potansiyeli görüyoruz. Sanayi ve ulaşımdaki talebin 2050 itibarıyla toplam talebin %90'ını oluşturmasını bekliyoruz. Analizlerimiz, yeşil hidrojenin 2050 yılında nihai enerji talebinin %6'sına karşılık gelebileceğini gösteriyor.

Bu gelecek perspektifinde, fosil yakıt bağımlılığını azaltmak ve sera gazı emisyonunu düşürmek eksenlerinde bakıldığında, karbondan arındırılması zor sektörlerin mevcut yıllık enerji tüketimlerinin iki katı kadar tasarruf sağlayabiliyoruz. Bu sektörlerin yıllık seragazi emisyonlarının 3,5 katına eşdeğer düşüş gerçekleşiyor. Kümülatif olarak ithalat ve emisyon tasarrufunun ekonomik faydası, 2050 yılına kadar 2022 yılı doları bazlı olarak 55 milyar dolara ulaşıyor”.

Çalışmada yeşil hidrojen üretim fırsatlarının öncelikle Türkiye'deki sektörlerin talepleri için değerlendirilmesi perspektifini baz aldıklarını belirten Güray, ihracat kazanımlarının da azami fayda yaklaşımıyla değerlendirilmesinin de ithalat ve emisyon boyutlarındaki ekonomik faydalara ekleneceğini belirterek şöyle konuştu:

“Yeşil hidrojen için elektrik üretim tesislerine, elektrolizör tesislerine ve değer zincirine diğer altyapılara ihtiyaç var. Çalışma, yıllık ortalamada 3,5 milyon dolarlık faydayı 3 milyar dolarlık maliyetle sağlayabileceğimize işaret ediyor. Diğer bir ifadeyle, kümülatif olarak fayda-maliyet çarpanı 1,2'ye ulaşıyor. 2050'de ise bu değer yıllık bazda 2,4'e çıkıyor. Dolayısıyla, yeşil hidrojeninde büyümenin ekonomisi ve rekabetçiliği özellikle orta ve uzun dönemde güçleniyor.”

Yeşil hidrojeninde sürdürülebilir büyümeyi desteklemek üzere önerilerini 7 kbaşlık altında topladıklarını belirten Bora Şekip Güray, yol haritalarının, altyapılarda ve piyasalarda gelişimin, teknoloji fırsatlarının, rüzgar, güneş, su ve kritik mineraller gibi konuları kapsayan geniş ölçekte sürdürülebilirlik perspektifinin ve insan kaynağının önemine işaret etti.

IICEC Önerileri:

IICEC, Türkiye'nin yeşil hidrojeninde ve ilgili teknolojilerde sahip olduğu avantajları çerçevesinde, enerji güvenliği, temiz enerji dönüşümü, rekabetçilik, yerleşme ve teknoloji-odaklı sanayi gelişimi için çok boyutlu fırsatlar sunan yüksek potansiyelinin değerlendirilmesi için;

1. Üretimde, talepte ve ilgili altyapılarda gelişim perspektifine ilişkin yol haritalarının, öncelikli sektörler ve bölgeler bazında belirlenmesini,
2. Teknik ve düzenleyici altyapıların oluşturulmasını, optimal kaynak kullanımını ve azami güvenliği temin edecek uzun vadeli master planlamaların hazırlanarak hayata geçirilmesini,
3. Değer zincirinde verimli ve öngörülebilir büyüme için piyasa ve destek mekanizmalarının, elektrik, doğal gaz, karbon piyasaları ile etkileşimler ve elektrik arz güvenliği de gözetilerek oluşturulmasını,
4. Elektrolizör, depolama ve yakıt hücresi başta olmak üzere kritik teknolojilerde fırsatların değerlendirilmesini, yerleşme ve imalat kabiliyetlerinin geliştirilmesini,
5. Uluslararası ve bölgesel iş birliklerinin güçlendirilmesini, Avrupa'nın artan talebine yönelik ihracat imkanlarının azami fayda sağlayacak şekilde değerlendirilmesini,
6. Ekosistemin genelinde, rüzgar ve güneş kaynakları ve su kullanımı, kritik mineraller ve tedarik zincirleri gibi alanlarda geniş ölçekte sürdürülebilirlik perspektifinin gözetilmesini,

7. Sürdürülebilir büyümeyi ve rekabetçiliği destekleyecek, nitelikli insan kaynağı ve yetenek havuzunun geliştirilmesini ve güçlü bir girişimcilik ekosisteminin hayata geçirilmesini önermektedir.

“Jeopolitik dengelerin gölgesinde iklim krizi gibi ciddi sorunla daha karşı karşıyayız”

Sabancı Üniversitesi IICEC Koordinatörü Dr. Mehmet Doğan Üçok, açılıшта yaptığı konuşmada IICEC'in geleneksel hale gelen konferans serisinin 15. buluşmasını gerçekleştirdiklerini kaydederek, şunları söyledi:

“Enerji jeopolitiğinde konunun uzantıları değişiyor. Bu bağlamda enerji güvenliği, ulusal güvenliğin ekonomi politiğin ve dış politikanın organik olarak birbirine temas ettiği noktada bulunuyor. Bugün dünyamız da değişiyor, birden çıkan pandemi hayatlarımızı süratle değiştirdi. Arkasından Rusya Ukrayna savaşı ve Ortadoğu'da bugün gelişen acı savaş ortamı. Belirsizliğin arttığı, öngörülebilirlik alanlarının daraldığı bir zamandayız. Analizler, sürekli olarak her an yeniden şekillenmekte. Enerjinin jeopolitiği belirlediği o eski günlere yeni bir dönüş olur mu hep birlikte göreceğiz. Global olarak, jeopolitik dengelerin gölgesinde iklim krizi gibi başka bir ciddi sorunla daha karşı karşıyayız. Yaklaşık 14 yıl önce IICEC'i kurduğumuzda, IICEC'in amaçlarından bir tanesi de iklim meselesine dikkat çekmek, farkındalık oluşturarak konunun önemini topluma aktarmaktı. İklimin er geçen yıl daha da acil bir hal aldığını gözlemliyoruz. IICEC de bu bağlamda da çalışmalarını sürdürmeye devam ediyor”

PANEL

Konferansın sonunda ise, Sabancı Holding Enerji Grup Başkanı Kıvanç Zaimler'in moderatörlüğünde gerçekleştirilen panelde Zorlu Enerji CEO'su Sinan Ak, ALJ - Toyota Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su Ali Haydar Bozkurt, Dışişleri Bakanlığı Enerji ve Çevre Genel Müdürü ve Büyükelçi Ayşe Berris Ekinci, SOCAR Türkiye CEO'su Elchin Ibadov, bp Türkiye Ülke Başkanı Tümkan Işıltan ve ING Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi Semra Kuran konuşmacı olarak yer aldı.

Sabancı Holding Enerji Grup Başkanı Kıvanç Zaimler:

“Sürdürülebilir bir gelecek için başarılı olunacağına inanıyoruz”

Kıvanç Zaimler panelde, jeopolitken temiz enerjiye, teknolojik gelişim alanlarından enerji arzında farklı seçeneklere kadar dünya ve Türkiye gündemindeki kritik alanlara ilişkin geniş bir spekturumda sorularıyla konuların çok boyutlu olarak ele alınmasını sağladı. Zaimler, “Dünya, enerji üzerinde maliyetler, arz güvenliği ve iklim krizi gibi birçok denklemi çözmeye çalışıyor. Sektör paydaşları olarak görüşlerimizi ve çözüm önerilerimizi paylaşmanın önemine inanıyorum. IICEC aracılığıyla bulduğumuz bu önemli platformda ve panelde sözü sektörün değerli yöneticilerine verdik. Enerji dönüşümünde kamu-özel sektör-akademi üçgeni içerisinde işbirlikleri önemli. Enerji dönüşümünün önünde zorluklar olsa da genel olarak sürdürülebilir bir gelecek için insanlık olarak başarılı olunacağına inancımız bulunuyor” dedi.

Zorlu Enerji CEO'su Sinan Ak:

“Yenilenebilir enerjide onbinlerce megawatlık potansiyel var”

“Yönümüzü dikkatimizi Çin'e vermemiz gerektiği apaçık ortada. Mayıs ayında oradaki bir fuara katıldık, pandemiden sonra ilk defa gidebildik. Bir öncekinde 4 sene önce gidebilmiştik. Aradaki muazzam farkı görünce, insan şaşırmadan duramıyor. Muazzam bir şekilde hem güneş alanında hem pil sektörü alanında hem de rüzgâr santralleri alanında gelişmeler dudak uçuklatacak seviyede diyebilirim. Çin'in de en büyük korkusu petrolü olmaması. Petrol ve doğalgazı kontrol edemiyorlar, uzaklaşmak için ellerinden gelen çabayı göstermişler. Türkiye'nin de benzer bir durumu var. Her ne kadar petrol ve doğalgaz buluyor olsak da bizim için de benzer bir durum var. Türkiye tamamen yerli kaynaklara yönelmiş durumda. Ülke olarak hem kendi üretimimiz hem de çevre ülkelerdeki üretim için hem de yenilenebilirin gelişmesi için burada bir hedef koymamız gerekir. On binlerce megawatlık potansiyel var. Büyük bir fırsat, büyük bir istihdam olanağı ve

aynı zamanda da tabii ekonominin de cari fazlası vermesi anlamına geliyor. Bir başka güzel konu da pillerin madeni de ülkemizde var.”

ALJ - Toyota Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO’su Ali Haydar Bozkurt:

“Otomotiv endüstrisinde devrim niteliğinde bir dönüşüme şahitlik yapıyoruz”

“Yaklaşık 100 yıllık bir otomotiv endüstrisinde devrim niteliğinde bir dönüşüme şahitlik yapıyoruz. İçten yanmalı motorlardan yavaş yavaş uzaklaşıp, elektrifikasyon diye tabir ettiğimiz teknolojilere doğru adım adım ilerliyoruz. Bugünden yarına hemen bir adımda o elektrikli araçlar, tam elektrikli araçlara geçeceğimiz gibi bir süreç olmayacak. Tüm dünyada da uzun süredir üzerinde çalışılan ve sadece aracın kendisinin elektrikli araca dönüşmesinin yetmediğini anladığımızda, o zaman karşımıza çok büyük bir fotoğraf çıkıyor. Bu fotoğraf bize diyor ki bu aracı elektrikli yapman yetmiyor. Aracı şarj ettiğin elektriği, enerjiyi aldığı santrali de çevreci yapman gerekiyor. Bu aracın işi bittiğinde geri dönüşümünü de dert etmen gerekiyor. İş sadece otomobil üzerine sınırlamakla da bu işi çözemezsiniz. Fabrikayı da aynı şekilde 360 derece temiz hale getireceksin, lojistiğini de. Yani o aracın içindeki binlerce parçayı üreten tedarikçinin de temiz olacak, o parçayı sana taşıyan tırların da temiz olacak. Dolayısıyla bu iş bugünden yarına olmayacak. Ancak kaçınılmaz olarak artık oraya gideceğiz. Bize neler düşüyor diye baktığımızda, bizim bir kere bununla ilgili altyapımızı hazırlamamız gerekiyor. Baktığınız zaman ödevimiz çok, bu işin bir tarafı var. Pahalı teknolojilerden bahsediyoruz. Elektrikli otomobil gerçekten normal konvansiyonel teknolojilere göre daha pahalı bir teknoloji. Zamanla ucuzlayacaktır ama bugün bütün dünyada teşvik edilmezse, kimse cebinden bir sent fazla verip de çevreci bir teknolojiyi satın almaz. Onu özendirmezsiniz gerekiyor.”

Dışişleri Bakanlığı Enerji ve Çevre Genel Müdürü ve Büyükelçi Ayşe Berris Ekinci:

“Kriz, Türkiye açısından bir fırsat da yarattı diyebiliriz”

“Türkiye jeostratejik bir konuma sahip, enerjide de bu konum geçerli. Bu konum çerçevesinde baktığımızda kuzeyde Rusya Ukrayna savaşını görüyoruz, güneyde Ortadoğu’daki gelişmeler var. Diğer taraftan gene 2003 ve akabinde yaşadığı gelişmelerle Irak’ı, ayrıca 10 yılı aşkın süredir devam eden bir savaşla Suriye’yi, enerji bağlamında önemli kaynak ülke olan İran’a yönelik yaptırımları da göz ardı etmemeliyiz. Türkiye bütün bu veriler ışığında enerji arz güvenliğini sağlamak durumunda kalıyor. Denklemdaki tüm unsurların neden olduğu belirsizlik gerek petrol gerek doğalgaz piyasalarını da yakından etkiliyor. Petrolde belirli bir bant içerisinde kalmakla birlikte petrol fiyatlarında çalkantılı bir döneme şahitlik ediyoruz. Türkiye on yıllardır sürdürdüğü enerji arz güvenliği ve çeşitliliği politikalarında birçok Avrupa ülkesine kıyasla daha iyi baş etme imkanını bulmuştu. LNG’yi portföyüne katmıştı, diğer taraftan değişik ülkelerden tedarik etme olanağı söz konusuydu. 2022 yılında örneğin Türkiye 15 ayrı kaynaktan gaz tedarikinde bulundu, buna LNG kaynakları da dahil. Artı, bir önemli nokta da bu krizle birlikte Türkiye, Avrupa’nın ve özellikle de merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin enerji arz güvenliğinde çok önemli bir rol oynayabileceğini de ortaya koydu. Bu kriz, bir anlamda Türkiye açısından da bir fırsat da yarattı diyebiliriz, geleceğe yönelik olarak.”

SOCAR Türkiye CEO’su Elchin Ibadov:

“Elektrikli araçlardaki yükseliş fosil yakıtlara talebin ve kârlılığın azalmasına neden oldu”

“Satılan elektrikli araçlar sayısında bugün her 5 araçtan 1 elektrikli, birkaç yıl sonra ise 2’de 1 olacak. Görünen köy kılavuz istemiyor, oraya doğru gidiyoruz. Bu da tabii doğal olarak rafineri ürünlere, dizel, benzin gibi, LPG gibi rafineride üretilen ürünlerin hem onlara olan talebin azalmasına hem de kârlılığın azalmasına neden oldu. Önemli bir konu, pilin mevcudiyeti, lokasyonu kadar büyüklüğü de önemi. Şu anda göreceli büyük olan ulaşım ve taşıma araçları, tren, gemi, kamyon, bunları elektrikli bir hale getirmek yine beşeriyet için biraz zaman alacak. Bu dönemi de iyi değerlendirerek bu teknolojilerin hızlı bir şekilde ivmeli bir şekilde üretilmesi için bunların scalable dediğimiz ölçeklendirilebilir yatırıma dönüşmesi için zamanımızı ona harcamalıyız. Diğer tarafta sürdürülebilir yakıtlar.SOCAR olarak sürdürülebilir uçak yakıtının üretilmesi için önemli adımlar attık. Türk Hava Yolları’nın Avrupa’daki en önemli havayolları

olması hasebiyle, onlar da mutlaka o baskıyı hissedeceklerdir diye düşünüyorum. Talep oraya doğru gidiyor, sürdürülebilir rafine ürünlerinin üretilmesi. Maalesef birbirinden kopuk olan rafineri ve petrokimya var, onların başarılı olma şansı önümüzdeki dönemde küçülüyor.”

bp Türkiye Ülke Başkanı Tümkan Işıltan:

“Belirsizliğe en iyi adapte olan başarılı olacak”

“Belirsizliğin olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Dolayısıyla bu belirsizliğe en iyi adapte olan kim olursa onlar başarılı olacak. Küresel ölçeği söylemek için, bizim geleneksel bp enerji genel görünümü raporumuz var. Üç tane senaryomuz var, hızlandırılmış, net sıfır ve yeni momentum. Hızlandırılmış ve net sıfır, dünyanın emisyonları yüzde 95 azaltması için ne yapması gerektiğini anlatıyor. Yeni momentum senaryosu ise, dünyanın şu anda ulaştığı enerji dönüşümü hızını devam ettirsek 2050 yılında nereye geleceğimizi söylüyor. Bunu devam ettirdiğimiz zaman, emisyonlar sadece yüzde 30 inebileceğini gösteriyor. Öte yandan senaryolara baktığımızda ortak dört tane trend görüyoruz. İki hidrokarbonlar, modern tarihte hiç görülmemiş şekilde azalıyor. İkincisi yine hiçbir enerji kaynağında görülmemiş bir şekilde yenilenebilir enerjinin yükselişine tanık oluyoruz. Elektrikleşme çok ciddi anlamda hayatımıza giriyor ve düşük karbonlu hidrojenin kullanımı artıyor. Bazı sektörlerde elektrikleşme pek de mümkün olmuyor. bp'nin yapmaya çalıştığı şey aslında 'VE stratejisi'. Şu anda dünyanın ihtiyaç duyduğu bir enerji var, bu enerjiyi temin etme yükümlülüğümüz olduğunu düşünüyoruz. Ama aynı zamanda “VE” olarak enerji dönüşümüne de yatırım yapmamız lazım, özellikle yenilenebilir ve düşük karbonlu diğer teknolojilere, hidrojene bu şekilde yaklaşmamız gerektiğini düşünüyoruz.

ING Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi Semra Kuran:

“Sürdürülebilirlikle ilgili kredilerde yüzde 60 daralma var”

“Bankalar tarafına bakarsak, COP28'de çok taze taahhütler havalarda uçuştular, bankaların iştahı da yerinde. Taahhütlerde de aslında oldukça artışın ivmelendiğini görüyoruz. Dünyanın en büyük 24 bankasına baktığımızda, toplam 2030'a kadar verdikleri taahhüt, toplanamayan 100 milyarın çok üzerinde, 15 trilyon euroluk bir taahhütleri var. Avrupa bu konuda biraz daha öncü konumda. Fakat gerçekleşenlere baktığımız zaman sürdürülebilirlikle ilgili piyasada, artan faiz ortamının yatırımlar açısından çok pozitif olarak etkilemediğini görüyoruz. Bir düşünüş var aslında, yüzde 30 gibi dönemsel. Bunun içinde özellikle sürdürülebilirlikle ilgili kredilerde yüzde 60 daralma var. Enerji sektörüne geldiğimiz zaman aslında resim pozitif, büyüme devam ediyor yeşil kredilerde. Yatırımcı gözüyle, banka gözüyle iki tip krediden bahsedebiliriz. Bir tanesi büyük yatırım projeleri, altyapı projeleri, yeni teknoloji yatırımları, bir de son tüketiciye hitap eden ekonomi tüketimi, enerji verimliliği alanında ulaşan krediler. Burada ayrıca sermaye yatırımcısının da alacağı pozisyon önemli. Bunun çözümü güçlü stratejik bir çözümle gelmeli. Yeni dünyada bu stratejik çözümde de bankalar elini taşın altına koyuyorlar. Yeni teknolojiler de yine tabii kendi içinde belli riskleri barındırıyor. Bu noktada da yine ülkelerin kendi hedefleri doğrultusunda, stratejik iş birliklerini de düşünerek bu alana ayrılacak kaynağı planlaması gerekiyor.”